

**DECRET 16/1997, DE 30 DE GENER, PEL QUAL ES CREA
L'OFICINA DE DEFENSA DELS DRETS DEL MENOR
A LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS¹**

(BOCAIB núm. 21, de 18 de febrer de 1997)

Coincidint amb la celebració del 30 aniversari de la Declaració Universal dels Drets del Nin de les Nacions Unides i amb data de 20 de novembre de 1989, l'Assemblea General de les Nacions Unides resolgué adoptar per unanimitat, després de 10 anys de feina, la Convenció sobre els Drets del Nin, que, contràriament a la Declaració que la precedia vincula legalment tots els més de 100 països que l'han subscripta i/o ratificada. L'Estat espanyol és un d'aquests països que ratificà el Conveni a través del Congrés i el Senat.

La Convenció sobre els Drets del Nin suposa un instrument legal que permet l'exercici efectiu d'aquests drets i que reflecteix la tasca realitzada per altres tractats o convenis relacionats amb els drets del menor, d'àmbit territorial més reduït o de matèries més específiques anteriorment subscrits. No obstant això, aquesta aplicació efectiva dels drets del nin depèn en gran mesura de l'adhesió als nous convenis sobre qüestions concretes, elaborats per les organitzacions regionals especialitzades, així com de la perfecta observança d'aquests.

Per tot això, caldrà no només fer referència a l'aplicació i els mecanismes de control de la Convenció sobre els Drets del Nin de les Nacions Unides, sinó també de tots els altres marcs d'àmbit internacional i/o europeu que afecten l'Estat espanyol i la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, per a la correcta defensa dels drets del nin dins de la nostra Comunitat.

La protecció de menors com a principi rector de la política social és establerta a l'article 39 del text constitucional, que a més estableix l'obligació dels poders públics de garantir als menors la protecció prevista en els acords internacionals que tenen cura dels seus drets. El sistema de protecció va quedar configurat amb les innovacions que en el seu moment va introduir la Llei 21/87, d'11 de novembre, i més recentment amb la Llei 1/96, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor. Aquesta darrera Llei conté, a la primera part, el reconeixement, amb les especificacions necessàries per fer-los efectius per als menors, dels drets fonamentals establerts a la Constitució i de la Convenció sobre els Drets de la Infància de l'Assemblea General de l'ONU, ja incorporats a l'ordenament jurídic espanyol.

La referida normativa posa en mans de l'Administració competent (en aquests casos, l'autonòmica) l'articulació posada en marxa i l'execució de les accions

¹ Aquest Decret ha estat modificat per les disposicions següents: Decret 83/1998, d'11 de setembre (BOCAIB núm. 121, de 22 de setembre de 1998); Decret 25/2000, de 25 de febrer (BOCAIB núm. 29, de 7 de març de 2000), el qual estableix que «Les referències que al llarg de l'articulat del Decret 16/1997, de 30 de gener [...] i del Decret 83/1998, d'11 de setembre [...], es fan a “la Conselleria de la Funció Pública i Interior” i a “la consellera de la Funció Pública i Interior”, s'entendran substituïdes respectivament per “la conselleria que tenguí atribuïdes competències en matèria de benestar social” i “el/la conseller/a que tenguí atribuïdes competències en matèria de benestar social», i Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears (BOIB núm. 26, de 28 de febrer de 2019), la qual estableix que l'Oficina dels Drets del Menor passa a denominar-se *Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència* i a la vegada a totes les referències seves fetes en l'ordenament jurídic.

protectores. La incardinació d'aquestes accions, dins l'activitat administrativa, queda sotmesa a la capacitat i les característiques organitzatives i competencials de cada comunitat.

A les nostres illes, la Llei 9/87, d'acció social, va establir el repartiment competencial a la matèria entre les administracions públiques actuant a la nostra comunitat: el Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, els consells insulars i els ajuntaments.

La Llei orgànica 9/92, de transferència de diferents matèries a les comunitats autònomes, operarà la transferència a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears de l'anomenada competència en matèria de menors, exercida d'ençà pel Govern de la Comunitat.

La ja referida Llei orgànica 1/96, de 15 de gener, atribueix a l'entitat pública competent en matèria de menors les accions protectores prescrites per la pròpia Llei, i que van més enllà de les situacions de desemparament, tutela, adopció i acolliments: li atorga el paper de garant, juntament amb el Ministeri Fiscal, de l'exercici i promoció dels drets dels menors que al seu primer títol preveu.

Entrant a determinar els principis pels quals s'ha de regir l'actuació administrativa, entre d'altres, diu que les administracions públiques tindran particularment en compte l'adequada regularització i supervisió d'aquells espais, centres i serveis, en els quals estaran habitualment els nins i nines, pel que fa a les seves condicions fisicoambientals, higienicosanitàries i de recursos humans i als seus projectes educatius, participació dels menors i la resta de condicions que contribueixin a assegurar els seus drets, sensibilitzar la població davant situacions d'indefensió del menor i promoure la participació i la solidaritat social.

Aquestes darreres obligacions no poden sobrecarregar de feines aquells òrgans de l'Administració autonòmica que tenen encomanada l'acció social o l'exercici de les accions protectores concretes sobre els menors, ni confondre's ni interferir les seves actuacions quotidianes. S'ha de situar en un pla diferent; si no superior, sí amb una visió més globalitzadora i supervisora de l'actuació dels diferents departaments de l'executiu i les diferents administracions, en aquelles matèries relacionades amb els drets dels menors.

Existeixen sistemes de garanties fixats internacionalment que estableixen marcs de referència per a l'execució i compliment dels drets, concretats pel que fa a l'àmbit nacional per la Llei orgànica 1/96, de 15 de gener, i quant al nostre, amb les lleis 5 i 7/95, i les que en un futur es puguin legislar. La creació de figures com la que aquest Decret aborda, que vetlin globalment pel respecte als drets dels menors, constitueix un complement eficaç i especialitzat per l'impuls i el reconeixement social dels drets del menor.

Diversos són els models i antecedents existents a Espanya, per no fer referència a la legislació de diferents països europeus: des d'un lletrat al servei de l'Administració autonòmica especialitzat en temes de menors, fins a figures de comissionats parlamentaris. El plantejament que es fa de l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en el present Decret, gaudeix d'una naturalesa i incardinació administrativa, tot i que amb la suficient independència, i d'unes competències semblants, per extenses i intenses, als comissionats parlamentaris.

El present Decret es divideix en quatre capítols, el primer dels quals defineix la seva naturalesa jurídica i l'àmbit d'actuació. El segon, estableix la relació de competències, amb una clàusula residual oberta a d'altres. L'estructura i les funcions dels seus òrgans són objecte del capítol tercer, mentre que el quart, de caràcter més tècnic, regula les actuacions i els seus procediments com a vertebradores de l'activitat de l'Oficina, allunyades de ser una simple finestreta de queixes i reclamacions. El Decret finalitza en les disposicions addicionals que fixen les assignacions humanes i materials.

CAPÍTOL I

OBJECTE I NATURALESA

Article 1. Objecte

És objecte del present reglament la creació i la regulació del funcionament de l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Article 2. Naturalesa Jurídica²

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* és un òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que, amb dependència directa de la *Conselleria de la Funció Pública i Interior*, encara que amb total autonomia funcional i de gestió, vetlarà per la defensa i promoció dels drets del menor.

Article 3. Àmbit

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* vetlarà pels drets dels menors que es trobin dins el territori de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. D'acord amb l'ordenament jurídic que sigui d'aplicació, podrà estendre la seva defensa als drets dels menors residents a les Illes Balears, que es trobin fora del seu territori.

CAPÍTOL II

COMPETÈNCIES

Article 4. Competències

1. Correspon a l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears l'exercici de les funcions següents:

- a) Supervisar les administracions públiques de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i de les entitats privades que prestin serveis als menors dins el territori de les Illes Balears, per verificar-ne el respecte als drets dels menors i orientar les seves actuacions envers la seva defensa i promoció.
- b) Rebre i tramitar, d'acord amb el present Decret, les queixes i els greuges sobre situacions d'amenaça i/o vulneració dels drets dels menors que li siguin presentats.
- c) Promoure i facilitar l'aplicació i difusió dels convenis, recomanacions internacionals i legislació nacional sobre els drets dels menors.

² Article modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, esmentat en la nota 1.

- d) Proposar adaptacions o reformes de procediments, reglaments o lleis, per a la més eficaç defensa dels drets dels menors, i procurar la constant millora dels serveis adreçats a l'atenció dels menors dins la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- e) Dur a terme la coordinació interdepartamental dels temes i matèries relacionats amb els menors i els seus drets.
- f) Promoure davant el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears les disposicions normatives adients per al desenvolupament i efectivitat dels drets del menor dins l'àmbit territorial de la nostra Comunitat.
- g) Procurar els mecanismes de control adients per assegurar el compliment en tot el que afecta els drets dels menors a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- h) Fomentar la planificació integral o sectorial de les matèries que afectin els drets i la protecció dels menors, supervisant la seva execució.
- i) Aquelles altres que de naturalesa anàloga a les anteriors, i no exercides per cap altre òrgan de l'Administració, li siguin encomanades pel conseller de la Funció Pública i Interior.

2. En cap cas l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* podrà intervenir en procediments vigents per a la resolució d'interessos individuals, la tramitació o resolució dels quals estigui encomanada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin d'actuacions protectores encomanades a l'entitat pública competent.

CAPÍTOL III **ESTRUCTURA I FUNCIONS**

Article 5. Estructura³

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* estarà dotada dels mitjans personals i materials corresponents.

Quant als mitjans personals, estarà integrada per:

- A) Un director. El càrrec de director de l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* correspondrà a una persona de nacionalitat espanyola que tenguí la condició política de ciutadà de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, major d'edat, que gaudeixi plenament dels seus drets civils i polítics i que tenguí la formació i experiència personal necessàries per a l'exercici de les seves funcions i, en especial, per a la defensa i promoció dels drets del menor.
Aquest càrrec estarà assimilat a la condició d'alt càrrec de l'Administració de la CAIB, dependent de la *Conselleria de la Funció Pública i Interior*. Per això el nomenament d'aquest correspondrà, després de la proposta prèvia de la *consellera de la Funció Pública i Interior*, al Consell de Govern de la CAIB.
- B) Un equip tècnic. Compost, com a mínim, per un llicenciat en Dret, un psicòleg, un pedagog, dos treballadors socials i dos administratius.

Article 6. Incompatibilitats

1. La condició de director de l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* és incompatible amb:

- a) Qualsevol tipus de mandat representatiu.

³ Article modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, esmentat en la nota 1.

- b) La permanència en actiu en el Servei de qualsevol altra Administració pública o empresa privada.
- c) L'afiliació a qualsevol partit polític o el desenvolupament de funcions directives o laborals en un partit polític o sindicat.
- d) L'exercici de les carreres judicial o fiscal.
- e) L'exercici de qualsevol activitat professional liberal o mercantil, excepte la docència no remunerada, i sempre que no afecti la dedicació a les funcions encomanades.

El director de l'Oficina, amb anterioritat a la presa de possessió del seu càrrec, ha de cessar en tota situació d'incompatibilitat en la qual es pogués trobar immers.

2. El personal al servei de l'Oficina quedarà afectat pel règim d'incompatibilitats general dels funcionaris al servei de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Article 7. Funcions dels òrgans

A) Director

1. Exercirà la representació institucional de l'Oficina.
2. Impulsarà i supervisarà les actuacions encaminades a l'exercici de les competències de l'Oficina.
3. Elaborarà informes periòdics al conseller de la Funció Pública i Interior sobre l'activitat de l'Oficina i les queixes i recomanacions realitzades. Anualment elaborarà un informe al Consell de Govern, que serà igualment remès al Parlament.
4. Establirà les prioritats d'objectius dins la política d'actuació de l'Oficina.
5. Facilitarà els mecanismes de coordinació entre les institucions públiques afectades per la matèria.

B) Equip Tècnic:

1. Assessorarà els ciutadans i entitats sobre temes relacionats amb els drets dels menors.
2. Atendrà les denúncies i queixes, les tramitarà davant els organismes competents, i en durà el seguiment.
3. Verificarà les situacions d'abús o incompliment dels drets dels menors.
4. Executarà els programes i accions que li siguin encomanades pel director de l'Oficina.

CAPÍTOL IV ACTUACIONS

Article 8. Denúncies i queixes

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* podrà iniciar investigacions d'ofici o a petició de particulars i, per tal d'assolir l'esmentada tasca, rebrà les denúncies i queixes que se li presentin.

Es podrà adreçar a l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* tota persona natural o jurídica, amb independència de la seva nacionalitat, residència o edat. Els membres del Parlament de les Illes Balears podran sol·licitar, motivadament, la intervenció de l'Oficina per a la investigació o aclariment d'actes, resolucions o conductes concretes que afectin els menors.

Article 9. Àmbits d'actuació

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* podrà, d'ofici o a instància de part, supervisar l'activitat relacionada amb matèria de menors que duguin a terme les administracions públiques que actuïn dins de l'àmbit geogràfic de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i dins el marc de competències del present Decret.

Quedaran inclosos dins l'àmbit d'actuació de l'*Oficina* qualsevol persona física, entitat, empresa, associació, fundació o qualsevol persona jurídica que utilitzi, actuï o presti serveis a menors d'edat dins de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Article 10. Tramitació

1. Tota queixa o denúncia es presentarà signada per l'interessat amb la suficient identificació, tant personal com dels fets objecte de la reclamació.

2. Les queixes quedaran degudament registrades i, una vegada analitzades, seran admeses o rebutjades motivadament. No s'entrarà a examinar individualment les queixes que estiguin pendents de resolució judicial.

3. Admesa la queixa, el director promourà, amb celeritat, l'oportuna investigació per a l'esclariment de l'objecte d'aquesta. En tot cas, reclamarà del cap de la dependència administrativa responsable del tema, informe que haurà de ser emès en el termini de 15 dies. La negativa o negligència respecte d'això, serà objecte de l'oportuna queixa davant la *Conselleria de la Funció Pública i Interior*, sense perjudici de reflectir-ho a l'informe anual pertinent.

De la mateixa manera, es procedirà quan la queixa es refereixi al funcionament de centres o serveis privats, adreçant-se al director o responsable.

Article 11. Obligació de col·laboració

Tots els poders públics, així com qualsevol entitat privada que presti serveis als menors d'edat que rebin finançament públic, estan obligats a auxiliar a l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* en les seves investigacions i inspeccions.

A aquest efecte, per tal de comprovar o investigar una queixa, el personal de l'*Oficina* podrà personar-se en qualsevol dependència pública o privada afectada, per tal de verificar les dades necessàries, entrevistar-se amb les persones que trobi adequades o procedir a l'estudi dels expedients o documentació necessàries.

La informació rebuda pel personal de l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* tindrà caràcter reservat, sense perjudici que segons el que disposa la legislació vigent, hi hagi obligació de denunciar-ho davant les autoritats competents.

Article 12. Responsabilitats

1. Quan de les actuacions practicades es dedueixi que la queixa va ésser originada per l'abús, arbitrarietat, error, negligència o omissió de personal al servei de l'Administració o d'un treballador del sector privat, l'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor*, podrà adreçar-se a l'afectat, fent-li constar el seu criteri en aquest aspecte. Igualment adreçarà escrit al seu superior jeràrquic, fent-li les suggerències que trobi oportunes.

2. L'obstaculització a les investigacions mitjançant negatives, negligències o actituds adverses serà objecte d'informe especial per part de l'*Oficina*, i es donarà igualment trasllat al Ministeri Fiscal dels antecedents necessaris per a l'exercici de les accions oportunes.

Article 13. Notificacions i comunicacions

1. L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* informará l'interessat o el que hagués realitzat la queixa, del resultat de les seves investigacions i gestions, així com de la resposta que hagués donat l'Administració o l'entitat implicada.

2. Igualment, es comunicarà el resultat positiu o negatiu de les seves investigacions a la dependència administrativa o entitat privada objecte d'aquesta.

Article 14. Promoció dels drets i estudis

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* realitzarà campanyes de difusió i sensibilització adreçades a la població en general o a col·lectius concrets, amb la finalitat d'estimular un millor compliment i respecte dels drets dels menors.

Igualment, durà a terme, per si mateixa o amb la col·laboració d'altres entitats, els estudis necessaris per a l'avaluació del compliment dels drets del menor en el seu territori d'actuació; realitzarà i durà a terme les actuacions necessàries per a la seva millora.

Article 15. Informació i assessorament

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* informará i assessorará totes aquelles persones físiques o jurídiques que sol·licitin informació sobre temes objecte de les seves competències.

A aquest efecte, es disposarà d'un fons documental i material formatiu degudament actualitzat per a l'assessorament i préstec a les persones i entitats sol·licitants.

Article 16. Cooperació

L'*Oficina de Defensa dels Drets del Menor* col·laborarà amb els organismes nacionals i internacionals dedicats a la promoció dels drets dels menors, en durà a terme el seguiment i es constituirà com a observatori al territori de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Prestarà la seva col·laboració bé com a membre de les comissions pertinents, bé com a executor o informador dels acords i decisions que s'hi prenguin.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Disposició addicional primera

Dins el catàleg de personal de la *Conselleria de la Funció Pública i Interior*, es realitzaran les escaients modificacions per a la creació i dotació de les places a ocupar pel personal al servei de l'Oficina, així com les previsions adequades per al seu proveïment.

Disposició addicional segona

La dotació econòmica necessària per al funcionament de l'Oficina, constituirà un centre de cost específic dins la *Conselleria de la Funció Pública i Interior*. Amb aquesta finalitat es procedirà a l'habilitació i modificació de crèdit necessàries.

Disposició addicional tercera

A l'efecte del present Decret s'entén per Administració pública, l'Administració autonòmica i les administracions locals radicades al territori de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (consells insulars, mancomunitats i ajuntaments). A més, les entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades a les administracions esmentades.

Disposició addicional quarta

Es faculta el conseller de la Funció Pública i Interior a dictar la normativa adient per al desenvolupament del present Decret.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears*.